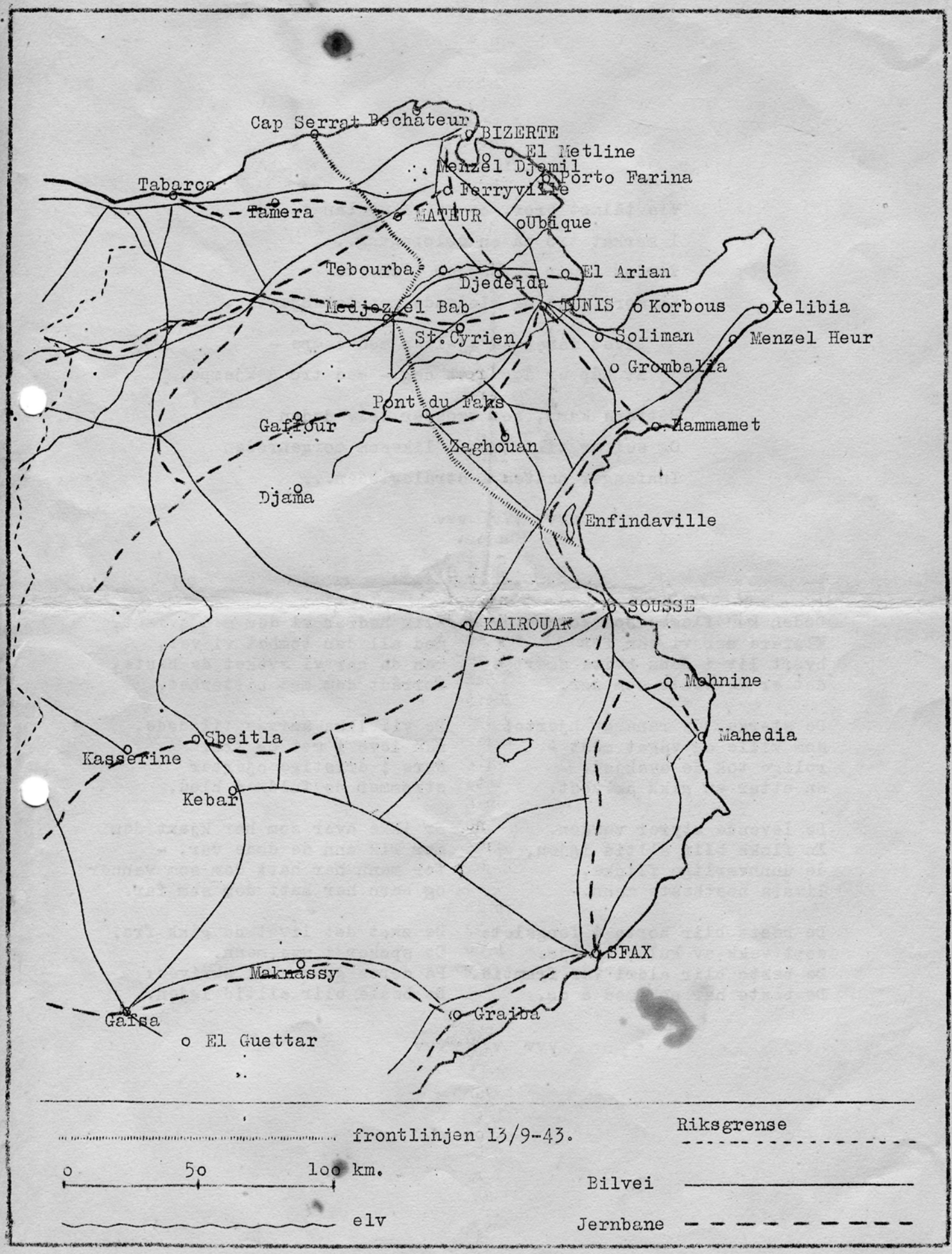
Cap Serrat Bechateur
BIZERTE
El Metline
Menzel Djamil
Porto Farina
Ferryville
Tabarca
Tamera
MATEUR
Ubique
Tebourba
Djedeida
El Arian
Medjez el Bab
TUNIS
Korbous
Kelibia
St. Cyrien
Soliman
Menzel Heur
Grombalia
Pont du Fahs
Gafour
Hammamet
Zaghouan
Djama
Enfindaville
SOUSSE
KAIROUAN
Mehnine
Mahedia
Sbeitla
Kasserine
Kebar
SFAX
Maknassy
Gafsa
Graiba
El Guettar
frontlinjen 13/9-43.
Riksgrense
0
50
100 km.
Bilvei
elv
Jernbane

T R O. . .

Vis tålmot bror, om veien er lang..
I mørket tro på en sóloppgang..
Verden truer og knuger i smerte
Et sorgfullt og blødende menneskehjerte..

Livet farer så sjelden med lempe -
Et håp er dog gitt deg - med tro å kjempe.

Rettens kamp, som trosser selv døden
Og seirer til slutt - likesom morgenrøden
Innfanger natten i strålegløden...

vvv vVv vvv

D E B E S T E.

Døden kan flamme som kornmo.
Klarere ser vi enn før
hvert liv i dens hvite smerte:
det er de beste som dør.

De sterke, de rene av hjertet
som ville og våget mest -
rolige tok de avskjed,
en etter en gikk de vest.

De levende styrer verden.
En flokk blir alltid igjen,
de uunnværlige flinke,
livets nestbeste menn.

De beste blir borte i fengslet;
sopt vekk av kuler og sjø.
De beste blir aldri vår framtid.
De beste har nok med å dø.

Slik hedrer vi dem med avmakt,
med all den tomhet vi vet,
men da har vi sveket de beste,
forrådt dem med bitterhet.

De vil ikke sørges til døde,
men leve i mot og tro.
Bare i dristige hjerter
strømmer de faldnes blod.

Er ikke hver som har kjent dem
mer rik enn de døde var, -
for menn har hatt dem som venner
og barn har hatt dem som far.

De øket det livet de gikk fra.
De spøker i nye menn.
På deres grav skal skrives:
De beste blir alltid igjen.

vvv vVv vvv

TYSKLAND AV IDAG.

Vi behøver vel ikke å si at dette er usensurerte inntrykk fra Tyskland av idag.

Diktaturet legger sin trykkende hånd på samlivet menneskene imellom, på industriene og forretningslivet, på den videnskapelige og religiøse virksomheten. Det hemmelige politi, Gestapo, overvåker telefonsamtaler og privat korrespondanse og man føler seg aldri sikker på at det som sies ikke kan komme til å bli utnyttet i et passende øyeblikk. En almindelig mistillit blir følgen. Dette trenger også inn i familielivet og i den intimere vennekrets, selv om sivilkurasjen i den siste tiden er begynt å skige på grunn av en følelse av at makten ikke lenger ligger så sikkert i regjeringens hender. Industriledere og forretningsmenn overvåkes og kontrolleres fra statens side og presses til det ytterste. Alle krefter settes inn og ordnes inn i den totale krigen. Innenfor det videnskapelige, litterære og religiøse område føles diktaturets trykk ennå hardere ettersom kontrollmulighetene der er større. Ikke ønskverdig litteratur kan naturligvis ikke trykkes og nye opplag av videnskapelige verk som leses ved universitetene omredigeres i nasistisk ånd.

Hertil kommer de rent krigsbetonte foreteelsene. De fire års krigsanstrengelser har satt sine spor på befolkningen. En almindelig overanstrengelse gjør seg mer og mer gjeldende, og nervene er presset til bristepunktet. Dette gjør seg gjeldende i alle befolkningsslag. Man merker det i køene utenfor grønnsak- og fiskebutikkene, i de overfylte trikkene og togene, og ikke minst i de offentlige embedsverkenes lokaler. Ofte måtte tjenestemennene henvise til plakater om høflighet og ro, som distribueres fra propagandaministeriet, og som er slått opp på postkontorene, i butikkene og på rasjoneringskontorene. Varemangelen begynner også å bli følelig, og dette irriterer også stemningen. Det påvirker morgenhumoret hvis en mann må bruke samme barberblad i fire uker, og en dame blir fortvilet hvis hun mister en hårnål, for nye kan ikke skaffes. Det er i allefall en ren tilfeldighet og man må ha gode forbinnelser hvis man skal få reparert sitt ur eller sine briller. Utenfor teatrene og kinoene står det lange køer og det kan ta timer å få en billett. At det anlegges vannreservoarer og dekkningsgraver overalt i byene, hjelper heller ikke på stemningen. Folk ser betenkelige ut og spør om disse dekkningsgravene ikke også kan anvendes som skyttergraver. De ser nemlig akkurat slik ut.

Nå og da fremsettes det spørsmålet: Hvordan er egentlig stemningen der nede, tror man lenger på seiren og har man tillit til regjeringen? Hvordan stemningen er i forhold til regjeringen kan belyses ved en liten episode. Det var på et overfylt jernbanetog mellom to stasjoner i Syd-Tyskland. I vognen var det endel bombeherjede fra Vest-Tyskland. Ved vinduet ute i korridoren stø det en blek og avmagret ti-års gutt. Da forfatteren begynte å tale med ham, fortalte han at han var fra ..... På tre uker hadde de ikke fått sove mere enn tre netter, sa han. Hans mor var sendt til Øst-Preussen, en bror og en søster til to andre kanter og han selv til Bayern. Hele familien var altså revet opp. Gutten fortalte dette uten at en mine forandret seg i hans ansikt, og han la til med samme sammenbitte og trossige ro: "Wenn ich konnte, sollte ich den hitler tot schiessen"! "Hvis jeg kunde, skulde jeg skyte hitler ihjel"! En ti-års gutt finner ikke på dette selv. Han tenker på samme måte som sine omgivelser. Dette er stemningen i de områder som er ødelagt av bombeterroren - men ikke bare i disse.

Forunderlig nok retter ikke hatet seg mot engelskmennene, iallfall ikke i første rekke. Noe egentlig dyptgående hat mot England kan man overhodet ikke tale om. Isteden spør man seg hvem som har skylden for at Tyskland er dradd i denne stilling, at byer og steder er forsvarsløst utlevert til fienden. Göring og Goebbels' forsikringer om at luften var i Luftwaffes besiddelse har vist seg å være propagandafraser. Propagandaministerens generøse løfter i sin tale helt nylig, at de ødelagte byene og gårdene etter krigen skal oppstå igjen vakrere og rikere enn før, oppfattes som en grusom hån mot den hjemsøkte befolkningen. Talen gjorde den stikk motsatte virkning av den som var tilsiktet.

Styreendringen i Italia ble oppfattet som begynnelsen til dette lands sammenbrudd. Når dette skjer, ligger hele Syd-Tyskland åpent for fiendtlige angrep. Industriene bombes metodisk istykker, privathusene ødelegges, ingen føler seg sikker lenger. Samtidig kjemper soldatene en fortvilet kamp mot de russiske masseangrepene, og man spør hvor lenge oppdemningen vil holde og når den russiske stormflod vil styrte inn over deres eget land. Man treffer nå nesten ingen som tror på seier.

Propagandaen maler videre som før - i avisenes beroligende eller oppmuntrende artikler - i radioens nyhetstjeneste og i frontmeldingene om stadige seire - men det er ytterst få som tror på propagandaen nå. Derfor tar man sin tilflukt til nyhetene "fra den andre siden". Overalt kjenner man til det som er sagt i de engelske utsendingene. Man lytter med så meget større tillit til nyhetene fra det holdet som vestmaktene ikke oppfattes som den egentlige fiender. Det tyske folket tenker europeisk i meget større utstrekning enn vi er vant til å forestille oss. Man spør med uro om England og Amerika har tilstrekkelig store troppestyrker til å kunne besette Tyskland hurtig når sammenbruddet kommer.

Soldatene som kommer hjem på permisjon forteller om hva de har sett i det kommunistiske Russland. Hjemlandet må for enhver pris beskyttes mot dette. Fronten må holdes. Endog de som er fullstendig negativt innstillet overfor det nåværende styre, er klar over at fronten i øst må holdes. De første årenes henførelse er for størstedelen forsvunnet. Det gjelder ikke nå store erobringer, Ukrainas innlemmelse i det tyske livsrummet, store kolonisasjonsområder, oljen fra Kaukasus o.s.v., men kampen for den nakne eksistens som man ser truet, hvis ikke fronten i øst kan stabiliseres. Det er nå en kamp med sammenbitte tenner, ikke en kamp med militærparader og marsjer og naive romantiske seierssanger. Propagandaen utnytter også dyktig denne stemningen.

Det er helt sikkert at det er denne stemning som ennå inntil videre holder det tyske folket sammen og som gjør at det danner en forholdsvis sluttet enhet. Men forskjellen i innstillingen på hjemmefronten og borte i øst, kommer ofte fram i brevene fra de soldatene som vender tilbake. Det klages over at permitentene kommer tilbake fra hjembygden og forteller om den bristende seierssikkerheten og misnøye med styret, om sult og savn av mange slag. Det fins soldater som er redde for å treffe kamerater som har vært hjemme på permisjon. Ute ved fronten kjemper enhver i sitt lille avsnitt, og kan ikke få noe overblikk. Det er ingen tid til å anstille dyptgående refleksjoner over den alminnelige stilling. Radiorapportene får greie seg - og disse er alltid optimistiske. Hjembygden står i et romantisk skjær. Det er da lett å forestille seg hva det betyr når kameratene kommer tilbake og forteller at hjembygden ligger åpen for fiendtlige masseangrep fra luften, at matvaresituasjonen blir mer og mer stram, at myndighetene går hensynslost fram ved tvangsinnsetning av kvinner i rustningsindustrien o.s.v. Det gjør vel også et visst inntrykk når man i hjembygden får et samlet

overblikk over den håpløse stilling som Tyskland befinner seg i. Og soldatene kan også høre meslar-ikke sendere .....

I det siste nummer av Das Reich truer Goebbels med nye og hemmelige våpen som helt og holdent skal kaste om krigssituasjonen. Bombekrigens virkninger skal neytraliseres ved disse våpen. Det har også tidligere vært tale om disse våpen som snart skulde settes inn mot England. Etter at Goebbels' artikkel nå er kommet, har man fått en viss offiseiell bekreftelse på at noe forberedes. En viss bekreftelse på at noe forberedes. ligger vel også deri at alle kjemikere og fysikere for en tid siden er blitt kalt tilbake fra fronten. Dette betyr at den kjemiske krigsindustrien arbeider for høytrykk. Befolkningen frykter disse nye våpen. Hvis de ikke er den rene bluff, tror man at det siktes til den kjemiske krigen, og befolkningen frykter den kjemiske krigens ødeleggelser. Den tror at det kommer til å gå med den kjemiske krig som det er gått med bombekrigen. Den vil bli vendt mot Tyskland. Hvis hitler blir sittende med krigsledelsen, er man redd for at et slikt vanvittig foretak kan settes i verk. Det tyske folket eller i det minste store deler av det går i angst for hva som kan komme til å skje hvis hitler har den bestemmende innflytelse over krigsbegivenhetene. Etter Stalingrad er det s lutt med tilliten til "alle tiders mest geniale feltherre". Dette utrykket som ble preget av Goebbels i hans store tale den 30. januar iår, har fått den ekkk motsatte virkning av den som var tilsiktet. Den som i det siste halve år har besøkt forskjellige deler av Tyskland, og som har hatt anledning til å komme i beroring med forskjellige befolkningslag, har fått et nesten skremmende inntrykk av hverdan stemningen er forandret. Det er ikke bare det temmelig uskyldige men karakteristiske at hell hitler nå forekommer ytterst sjelden og at den som kommer inn i en butikk og hilser med hitlerhilsen, som oftest får vite at det han ønsker å kjøpe desværre er utsolgt.

Etter Stalingrad og bombingen i Vest-Tyskland, butikkstengningene, innsetningen av kvinner i krigsindustrien o.s.v., er det ikke bare en alminnelig mistro mot ledelsen, men et hat som syder på dypet mot den mann som har bragt så mange ulykker over landet. Dette hat øker til angst overfor det som kan inntreffe hvis han ennå sitter ved makten og har den bestemmende innflytelse over sivile og militære anliggender.

På en veggkalender med små oppbyggelige tankesprog på baksiden av hvert blad står det på en av dagene i slutten av februar et hitlersitat. Sensuren har vel ikke lest nærmere gjennom det, eller kanskje den har ansett det for å være så hellig at den ikke har våget å stryke det. Det falt akkurat på den tiden da hele det tyske folket talte om Stalingrad og spurte etter ansvaret for den katastrofe som var inntrådt der. Hitlersitatet var hentet fra et intervju den 18. oktober 1933 og lod: "Glauben Sie, dass wir unsere Jugend, die unsere ganze Zukunft ist, und an der wir alle hängen, nur erziehen, um sie dann auf dem Schlachtfeld zusammenschiessen zu lassen"? - "Tror dere at vi oppfostrer vår ungdom, som utgjør vårt lands fremtid og som ligger oss alle varmt på hjertet, bare for å la den skytes ned på en slagmark"? Dette spørsmål besvares i disse dager av tyskerne selv.

Forrige sommer var stemningen i Tyskland håpefull. De tyske våpen seiret ennå på alle fronter. Krigens trykk og savn ble båret med tålmodighet. Krigsindustrien arbeidet for høytrykk, og produksjonen av krigsmateriell var drevet opp til en uanet høyde. I kinoenes ukesoversikter ble det vist detaljer fra de nyanlagte kjempefabrikkene, panservogner rullet i Afrika og i Ukraina vaiet kornet. til den kommende vinter. Antallet krigsfanger voksto for hver uke, og det var ingen egentlig mangel på arbeidskraft. Ennå i slutten av 1942 kunde hitler ironisere over motstandrens skryt om bedre våpen og bedre utrustning. Vinterkrisen var overbunnet. De feilgrep som muligens var begått under vinterfelttoget var rettet.

Så kom Stalingrad. Den som ikke selv har opplevet ukene omkring månedsskiftet mellom januar og februar iår, kan neppe gjøre seg noen forestilling om hvilket jordskred denne katastrofe innebar for Tyskland. Overalt ble det talt bare om Stalingrad. Den innesluttede armeens fortvilte kamp ble ærerikt besunget i presse og radio, men dette kunde ikke skjule det faktum at hundretusenvis av tyske soldater var domt til ubeskrivelige lidelser i en håpløs kamp. Alle tiders mest geniale krigsledelse hadde bragt dem i denne stilling. Et tilbaketog i rett tid var blitt forbutt. Den høyeste krigsledelse hadde erklært at "Stalingrad er sikker i vår hånd". Brevene fra soldatene i desember var temmelig håpefulle. Visselig var allerede da brødrasjonene mindre og forbinnelsen avbrutt så nær som luftveien, men hitler hadde lovet at han ikke skulde la troppene i stikken. Den tyske soldaten stolte på dette og skrev håpefulle brev til sine slektninger i hjemlandet. "hitler har lovet at han ikke skal svikte oss. Vi er innesluttet, men vi skal holde ut vinteren over, og i mars eller april kommer vi til å få undsetning".

Men hitler kunde ikke redde sine soldater, og noen dager etter feiringen av "grunnleggelsen av det tredje rike" den 30. januar, ble katastrofen fullbyrdet. hitler talte ikke på den nevnte nasjonale festdagen. Istedet ble Göring og Goebbels sendt fram. Görings tale gjorde et godt inntrykk. Den var avmålt, og det forekom ikke noe skryt. Goebbels derimot hadde denngang totalt feilbedømt den psykologiske situasjonen. Det ga ingen gjenlyd da han igjen brukte de gamle frasene og appellerte til nasjonens følelse for heltedåd og seier og hevn over fienden. Folket befant seg i dyp sorg eller kanskje riktigere dyp fortvilelse. Troppene ved Stalingrad kom fra forskjellige deler av Tyskland og overalt ventet man med tilbakeholdt åndedrett det som skulde komme. Man ventet å få høre sannheten, og ikke en mengde tomme fraser som hadde til hensikt å tilsløre det som man visste holdt på å skje. Ikke engang i kasernene gjorde talen den tilsiktede virkning. Tilliten til krigsledelsen hadde fått en knekk, som ikke har kunnet repareres.

Man hadde lagt merke til at det ikke var satt inn noen SS formasjoner ved Stalingrad. Var dette en tilfeldighet, eller ble de skånet med hensikt? Man så sine egne sønner forbløe i granatregnet ved Stalingrad, men på gatene marsjerte som vanlig lange kolonner av SS menn og sang som vanlig disse kampsangene, som befolkningen var så lei av. Behøvdes ikke de ved fronten? Ble de spart til andre formål?

Stalingrad-katastrofen ble tatt som påskudd til proklamasjonen av den totale krig. Alle butikker som ikke var ansett for å være uomgjengelig nødvendige, ble stengt. Kvinnene ble sendt i rustningsindustriene for å frigjøre så mange menn som mulig. En alminnelig tilstramning fan-t sted. Men håpefullheten og begeistringen var forsvunnet. I stadig større kretser begynte man å tvile på krigsledelsens dyktighet, og man så partiets stormtropper i et annet skjær enn før. Kraftoppbudet for den totale krig ble gjennomført under en voksende mistro mot krigsledelsen og partiet.

Etter dette har ulykkene fortsatt. Afrika gikk tapt. Sicilia ble erobret. Fascismen ble feiet bort. Man venter at Italia kan falle sammen når som helst. Men dette var allikevel bare de ytre forsvarsverker i festningen Europa. Et langt sterkere inntrykk

gjorde og gjør bombingen i Vest-Tyskland. I et brev forteller en industrimann fra Hamburg noen dager etter de store angrepene: "Hamburg er 90% ødelagt. Likene ligger i hauger og begraves i massegraver. Omkring 200.000 mennesker er drept. De forferdeligste scener utspiltes under bombingen. Alt ble antendt av fosfor som ble heldt ned over byen. Beskyttelsesrummene var ikke sikre tilfluktssteder, for den brennende fosforen bevirket en uhørt hete, slik at de som befant seg der ble drept og likene forkullet. På gatene smeltet asfalten og ble antendt, og de flyktende menneskene sto fast i den som levende fakler".

De husville fra de bombede industribyene transporteres nå bort til alle deler av Tyskland. En meget stor del av befolkningen blir dog igjen med forbausende utholdenhet, hvis det da fins noen som helst slags mulighet til å finne en bolig. Natt etter natt tilbringer man i beskyttelsesrummene og går om morgenen til sitt arbeid igjen. Der fins sjefer for internasjonale forretningsforetak som fortsetter sin virksomhet fra kjellerlokaler, går ut på gaten og henter sin mat fra matvognene som kjører omkring og sover om nettene i beskyttelsesrummene. Tusenvis av oldinger og barn holder ut måned etter måned. Industriarbeidere tilbringer nettene i beskyttelsesrummene eller arbeider med slukningsarbeid, og går til sin fabrikk igjen om morgenen. Inntil videre går det an å føre et slikt liv. Det er jo ennå varmt, men hvordan kommer det til å gå til vinteren? Når kulden setter inn? Høsten og vinteren kommer helt sikkert til å føre til en alvorlig krise for hele Vest-Tyskland.

Hva betyr bombingen for Tyskland? Betydningen av den undervurderes sommetider. Selv om skadene ikke bagatelliseres, så forringes den militære betydningen. Man påstår at kampviljen er ubrutt, at industriene riktignok er skadet, men ikke verre enn at det som er ødelagt i vest kan gjenoppbygges i øst. Iblant overvurderes betydningen. Den psykologiske virkningen er ofte overdrevet. Det gjenstår som et faktum at befolkningen holder ut i sine ødelagte byer med seig utholdenhet. Ingen trodde at dette skulde være mulig i den utstrekning som er tilfelle.

Men utholdenheten er ikke det eneste som man legger merke til. En dump misnøye med styret grør og vokser seg sterkere for hver dag. Det er karakteristisk at partiet har måttet sende en oppfordring til partimedlemmene om å bære partimerket. De ble oppfordret til å vise mot og samhold! Når befolkningen nå i stor utstrekning evakueres til alle deler av Tyskland, så innebærer dette at smitten brer seg. Det er ikke mulig å hemmeligholde det som skjer i vest, og det er heller ikke mulig å isolere arnestedene for misnøyen. Sannsynligvis kommer også levnetsmiddelsituasjonen til å bli forverret for de provinser som må ta imot flyktningeskarene. Det merkes allerede nå og til høsten og vinteren vil sannsynligvis situasjonen bli forverret. Den psykologiske betydningen av dette må heller ikke undervurderes. Det er ingen hurtig virkning, men den går så meget mer på dypet. Det staige drypp av små irritasjonsemner på befolkningen i de trakter som må åpne sine boliger for flyktningene, gjør også sitt til.

At industriene er skadet er det jo banalt å peke på. Oppbygningen av nye fabrikker i øst tar lang tid, og det at fabrikkene anlegges på småsteder innebærer en desentralisering, som senker produksjonen. Samordningen av de forskjellige spesialproduksjoner bringes også ut av likevekt. Hele produksjonen kan jo stoppes eller ihvertfall settes ned, hvis det mangler bare et par smådeler i produksjonsserien. Hva bombekrigen betyr for det kulturelle livet og for kulturen behøver man neppe å peke på. Som eksempel kan det nevnes at Münchens store universitetsbibliotek er ødelagt for en tredjedels vedkommende. Uerstattelige skatter går daglig til spille. I de deler av Tyskland som er berørt av bombekrigen er det kulturelle livet for en stor del lammet.

Situasjonen er helt og holdent snudd om fra forrige sommer. Armeenes offensiv på alle fronter er erstattet av en [illegible]sløs og oppslitende defensiv. De gigantiske planene som åpnet fantastiske utsikter mot øst og mot syd, er erstattet av talene om "festningen Europa", som beleires fra alle kanter. Fra alle fronter ruller stadig lasarettogene mot hjemlandet. Det trøsteløse billedet av invalider blir stadig vanligere på gatene. De tilslørede kvinnene, som ikke lenger venter sine slektninger tilbake, er ikke noe sørsyn. Fra vest drar en strøm av flyktninger fra de bombeherjede områdene mot det indre av Tyskland, idet de fører med seg de siste restene av det som engang var deres hjem.

Etter Stalingrad. I dagene etter Stalingrad-katastrofen ble den totale krig proklamert for Tysklands befolkning. Blodtapningen i offensivene den foregående sommeren og høsten hadde vært altfor kraftig. Hertil kom nå armeen som var tatt ved Stalingrad og den truede armeen i Kaukasus. Tre millioner soldater måtte skrapes sammen for å settes inn ved frontene eller holdes i beredskap i Tyskland og i de besatte områder. Den opphissede stemningen i begynnelsen av februar gir et passende påskudd til å mobilisere hele det tyske folket. Fra propagandaministeriet og fra den ensrettede pressen erklæres det at hele folket sydet av longsel etter å få gjøre en aktiv innsats i forsvarets tjeneste. Ifølge disse kilder gikk det en bølge av henførelse gjennom hele landet! Noen ukes senere gikk Goebbels til storm mot de tomme butikkene og mot luksusrestaurantenes overflod. Med virkningsfulle farver ble forretningsmennenes forsøk på å undra seg arbeidet for Tysklands forsvar malt. De ble beskyldt for at de tross mangelen på varer og tiltross for at det ikke var noen kunder, holdt forretningen oppe, ansatte betjening, brukte lys og varme o.s.v. Luksusrestaurantenes overflod sto også i den skarpeste motsetning til folkets krav om at de byrder og vanskeligheter som krigen medførte skulde deles likt. Goebbels appellerte til massenes instinkt. Han mente det var nødvendig. I München holdt gauleiteren en tale på universitetet og brennemerket de studenter som ennå fortsatte sine studier. Dette var forberedelsen til den totale krig. Folkestemningen ble bearbeidet metodisk. Krigsproduksjonen måtte jo også samtidig økes. De veldige forråd av våpen, ammunisjon og panservogner, som de tapte armeene var utrustet med, var gått til spille. De hull som derved var oppstått i rustningene, måtte fylles på kortest mulig tid.

Proklameringen av den totale krig strakte sine virkninger ut over hele folket. I utlandet observerte man neppe omfanget av disse. Krigens virkninger var med ett blitt påtegelige for alle. Guttene i skolenes høyere klasser ble mobiliserte i luftforsvaret. Kontor- og butikkdamene ble sendt til ammunisjonsfabrikkene. De ble stuet sammen i barakker. Det ble ikke gjort noen forskjell på øvede og uøvede - de fleste var jo forøvrig uøvet i tungt arbeid. Det ble heller ikke gjort noe forsøk på å lette overgangen fra den tidligere livsførsel til den nye i barakkene. Fø de forskjellige arbeits-amt som tok imot strømmen av de mobiliserte kvinnene, ble det utspilt opprørte og opprørende scener. SS mentaliteten feiret triumfer. Ofte ble man vitne til en utrolig brutalitet. Som avskrekkende eksempel var det i korridorene og i venterummene satt opp lange lister med navn på dem som var dømt til fengselsstraff for å ha nektet å adlyde bestemmelsene. Hensikten var å frigjøre i så stor utstrekning som mulig de unge mennene som ennå arbeidet i industrien eller landbruket.

Kvinnene måtte gå i deres sted. Kvinnene ble tatt fra sitt arbeid i hjemmene, fra restaurantene, butikkene, kontorene o.s.v. En omfattene stegning av butikkene fant sted, og det økonomiske livet led meget under dette. Knappheten på arbeidskraft merkes nå over alt. Den gjør seg også gjeldende i den offentlige forvaltning. Embedsverkene arbeider med personale som er redusert ned til et absolutt minimum. I Speers store tale i sommer ble det gjort rede for den økede krigsproduksjonen. Den hadde ikke bare tilsvart men til og med oversteget alle forventninger. Arbeidsinnsatsen var blitt økt med omkring 30%. Referenten hørte denne tale i radio hos en industrileder i Berlin. Denne bemerket helt lakonisk:"Det var ikke meget. I min industri er økningen betydelig større, men vet De hva dette i virkeligheten betyr? Jeg har innført dobbelte skift i mine fabrikker, men produksjonen er ikke økt ved det. Den mannlige arbeidskraft er for størstedelen fjernet, og arbeidet er for tungt for kvinnene. Jeg har fått ca. 250 kvinner siden januar. Av dem som ble tildelt meg er det nå bare halvparten igjen. De andre har måttet forlate arbeidet av forskjellige grunner. Noen greide ikke mere, andre gjorde passiv motstand. Det viser seg at av dem som nå har forlatt arbeidet ble ca. 50% av arbeidstiden forsømt - de kom ganske enkelt ikke. Av dem som ennå er igjen har den bortfalte arbeidstiden vært omkring 30%."

Slik ser det altså ut med prpagandameldingene fra Speer og Goebbels om den sydende lengsel hos folket etter å gjøre sin innsats i den totale krigen og om den veldige produksjonsøkningen. Et folk som tvinges til å arbeide for en sak som de ikke er interessert i, eller som det ser på med indre oppøsisjon, driver passiv motstand. At denne passive motstand skaffer lederne bekymringer er kjent. Arbeidsprestasjonene synker til tross for raffinerte metoder for å tvinge dem i været. Arbeidsfronten vakler mer og mer for hver måned. Det er en urimelighet å tro at denne skulde kunne holde i årevis fremover, hvis krigen varer så lenge. Industrien, også den direkte krigsindustrien, arbeider allerede rå tungt, og dette kommer til å økes for hver måned.

Det annet spørsmål er hva innsettelsen av kvinner i den totale krig kommer til å bety for dem selv. En av grunnpilarene i den nasistiske ideologi er læren om rasen. Rasen må ikke bare holdes ren, den må også beskyttes og styrkes. Fødselshyppigheten må økes. Serlig må kvinnene beskyttes, ettersom nasjonens fremtid beror på dem. De må bli istand til å føde mange barn og den kommende slekt må være livsdyktig. Dette ble variert i mange tonearter, og med ekte tysk grundighet ble de problemer som henger sammen med dette, tatt opp til videnskapelige og praktiske undersøkelser. Det fins allerede en hel literatur på dette område, men her som på alle andre områder viser det seg at den nasistiske ideologi og praksis er full av motsigelser. På den ene side ble familien beskyttet. Familien ble understreket som et fundament for et livsdyktig folk. På den annen side oppmuntret staten forbinnelser utenfor ekteskap. Man har daglige bevis for at det er en stor moralsk fare for de unge kvinnene som innkalles til tjenestegjøring av forskjellige slag for luftforsvaret, innenfor hæren o.s.v. En fare som er om mulig ennå større er kvinnenes tjenestegjøring i industrien. De orker ganske enkelt ikke det tunge arbeidet. Legene konstaterer en stigende sykelighet. Antallet av sykdomstilfeller som er forårsaket av det tunge arbeidet stiger, men ennå farligere er de følger av dette arbeidet som inntil videre skjules, men som man på medisinsk hold står ennå mer betenkelig overfor enn de direkte sykdommene.

Den totale krig og kvinnene stiller Tyskland overfor meget store problemer. I arbeidsleirene trives misnøyen. Produksjonen kan ikke holdes oppe. Mest følelig er dette for de mindre industriene, som ikke har samme maktmidler til sin forføyning som de større. For den kommende krigsførsel, som fra tysk side regnes å kunne fortsette i årevis fremover, kommer dette til å bli ødeleggende. En katastrofe truer her industrien. Ennå meget alvorligere blir de følger som etterkrigstidens Tyskland får å slepe på. De kommer til å strekke seg over generasjoner. Nasismens lære om rasen og dens lære om krigens nødvendighet som beviset for et folks styrke og sundhet står i strid med hverandre. En tysk student, som hadde vært med i felttoget i Frankrike, beskrev det franske folket som degenerert - fordi det ikke vilde krigen! For et folk som ikke vilde krigen - slik resonerte han - måtte være degenerert. Dette var, omsatt til populært sprog, de nasistiske lærene. Utviklingen har vist at denne ideologi sliter seg selv i stykker, når den skal omsettes i praksis. Verre er det at den også sliter istykker det tyske folket. Den skulde beskytte det tyske folket, forsvare dets rettigheter, gjøre det til herskerfolket i Europa - men isteden skadet det dets innerste livsnerve. Hvor dypt disse skader har trengt får fremtiden vise. I kvinnenes innsetting i den totale krig trer de allerede nå tydelig i dagen.

Nasismens kulturelle fallitt. Hvor dypt er den nasistiske propagandaen trengt ned i den tyske ungdommen? Kan man si at de nasistiske ideene nå setter sit preg på den? Allerede i Mein Kampf satte hitler sine håp til ungdommen. De nye livsidealer som ble proklamert, skulde omdanne ungdommen i nasistisk ånd. En ny slekt skulde vokse opp, som ikke var merket for livet av de gamle kulturidealer. Den kamp som ble ført for å nå dette mål, hadde derfor en dobbelt hensikt - dels raseringen av det gamle og dels oppbyggingen av det nye. Er disse bestrebelser lykkes? Holder den tyske nasjon på å tilegne seg en ny kultur, som fortrenger den gamle, og som selv er tilstrekkelig fast og konsekvent til å kunne bestå?

Det vilde være kortsynt å benekte at de nye livsidealer som nasismen har skapt, har sin betydning for Tyskland. Mange så i dem tegn til et nytt samhold etter de opprivende partistridighetene og den nasjonale splittelsen. Mange så i den nasistiske bevegelse og i dens ideologi den eneste redningen fra den stadig mere dominerende kommunisme og dens ideologi. Nasismen trengte derfor langt inn i de borgerlige samfunnslag, og de nasistiske lærene ble tatt i mot med begjærlighet. Den tunge økonomiske krisen ble overvunnet. Nytt håp og ny fortrøstning til fremtiden viste seg bl.a. i den stigende fødselshyppigheten. Nasjonen vilde leve videre. Mange trodde å merke " en moralsk opprustning". Folket hadde igjen fått idealer som innga håp. Staten viste sin interesse for folket og dets fremtid bl.a. ved å innføre de nye odelslovene, som skulde beskytte og bevare en økonomisk fri bondestand. Hvis kommunismen ble eliminert, trodde også en og annen å kunne se tegn til beskyttelse av religionen. Alt dette og meget annet trodde mange var tegn til kulturell sanering og stabilisering.

Dette var dog bare krusningene på overflaten. De nasistiske ideene betydde et radikalt brudd med meget av det gamle, som bar den tyske kulturen oppe. Meget av dette måtte ryddes unna. Humanitet og andre lignende begreper ble betegnet som blotaktighet eller degenerasjon. Livet er etter sin natur kamp, kamp for eksistensen, og kampviljen må derfor plantes inn i mennesket. Dette gjelder ikke bare den enkelte men også folkene. Krigen som sådan er derfor ikke noe som hverken kan eller skal bekjempes av folk i utvikling og begynnende blomstring. Livsviljen og erobringslysten blir synonyme begreper. Istedenfor en kristen evighetstro trer læren om blodet. Mennesket

lever videre i de kommende generasjoner. Blodet forener også til en fast enhet, ikke bare generasjonenes kjede, men også det folket som i fellesskap er bundet sammen med blodets bånd. Blodet må bevares, folkets livskraft økes, rasen holdes ren. Dette skjer innenfor den nasjon som forstår å beskytte seg og tilkjempe seg større makt og større livsrum. Blodet og rasen blir religiøse begreper, som må fortrenge den kristne udødelighetstro, det kristne humanitetsidealet og det kristne fellesskapet. Kirken som et overnasjonalt vesen må derfor bekjempes. I første rekke måtte man gå til storm mot den katolske kirken, men også mot visse økumeniske bestrebelser i den protestantiske kirken. Søderbloms navn var og er ikke populært. Isteden hyldes den protestantiske lære om øvrighetens makt også over kirken. Men også det kristne rettferdighetsidealet og det kristne sannhetskravet passet ikke inn i denne nye religion og denne nye kultur. Retten settes lik med makten. Den som seirer har rett. Han har ved å seire vist at han er den overlegne. I begynnelsen av september 1942 skrev Goebbels en artikkel i Das Reich med titelen "Man skal ikke være altfor rettferdig". Det tyske folket ble i denne artikkel skarpt kritisert for at det lyttet i altfor høy grad til argumenter og bøyet seg for den som kunde påvise at noe var rett eller sant. Derved hadde det ofte blitt andre folk underlegent, særlig det engelske.

Ungdommen tas nå hånd om i hitlerjugend. Den oppfostres i nasistisk ånd av sine førere. Skolenes lærebøker revideres eller erstattes med nye. Kristendomsundervisningen i de lavere og de høyere skoler er strøket eller i enkelte tilfeller frivillig. Den tyske filmen står i stor utstrekning i propagandaens tjeneste. Vitenskapelige verker blir sensurerte. Til vitenskapelige konferanser, f.eks. lægemøter, er det blit sendt observatører. Det er stor mangel på religiøs literatur som bibler og andaktsbøker, fordi papir enten ikke blir bevilget eller bare bevilges i liten utstrekning til trykning av slike bøker. Derimot er det ikke mangel på papir når det gjelder nasistisk literatur. I Kunsten finner man lignende tendenser. De kunstnere som ikke vil eller kan arbeide etter de nye retningslinjene, skyves tilside. Man forsøker å skape en ny heroisk kunst. Ved kunstutstillingene er dette påfallende. Det heroiske, gammelgermanske skal også fremstilles på scenen.

Den kulturen som bekjempes, hadde den kristne tros signatur. Den Europeiske kulturen er for en stor del overtatt fra antikken med kirkens formidling, og den er i en tusenårig utvikling og på utallige veier influert av kristendommen. Det kan derfor ha sin interesse å se litt nærmere på hvordan nasismens stilling til kristendommen er for tiden. For øyeblikket er det ingen åpen kamp hverken mot de protestantiske eller de katolske kirkene. I hæren har hver divisjon en katolsk og en protestantisk prest. Man får det inntrykket at fra protestantisk hold er forholdet til staten usedvanlig godt. Mange protestantiske teologer og prester bærer f.eks. partimerket. Det er jo også kjent at det var protestantene som var stottroppene i det gamle Østerrike før Anschluss. På samme måte ble "protestantiske vekkelser" i Tysklands østlige nabostater anvendt. Det er betegnende at man på protestantisk hold ikke sjelden søker en "formidling" og ikke noe prinsipielt oppgjør mellom den kristne og den nasistiske livsanskuelse. Den protestantiske læren om øvrighetens makt også over kirken har gått disse teologer i blodet. Men kirkesøkernes antall i de protestantiske kirkene er meget litet. Det er iakttatt både i Berlin og på landsbygden i de forskjellige deler av Tyskland. Naturligvis fins det lysende unntagelser også blant de protestantiske prestene - vi har jo ennå Niemøller i frisk erindring- men disse virker isolerte. De har ikke noen fast organisasjon bak seg eller en ensartet opinion å støtte seg på. Den katolske kirken opptrer naturligvis med en helt annen fasthet. Den kan dels støtte seg på en fast organisasjon med biskopene som ledere, dels har den en fast lærebygning, som til forskjell fra de protestantiske privatmeningene er ensartet for hele kirken. Derfor har nasistene også gått hardt fram mot den katolske kirken. Klostrene, som ofte var arnesteder for vitenskapelig forskning er nå for størstedelen enten konfiskerte eller rekvirerte. De katolske prestene synes imidlertid å ha folkets øre i meget høy grad, og overalt ser man fullt besatte katolske kirker.

Kampen mot kristendommen føres ikke åpent, men så meget mere virkningsfullt i det skjulte. De kristne ungdomsorganisasjonene er opløst. At kristendomsundervisningen i skolene er trengt tilbake eller avskaffet, betyr at den oppvoksende slekt kommer til å stå fremmed for den kristne lære. En liten belysende detalj er også at sykehusprestene får ikke lov til å besøke de syke uten at disse uttrykkelig har anmodet om det selv. Prestene deler derfor ut trykte formularer i forsamlingene, for at de kan bli underskrevet av pasientene som ønsker sykebesøk. Antallet av teologiske studenter er forsvinnende litet, og det hersker en stor mangel på prester, serlig i de protestantiske forsamlingene. I skolene er det stor mangel på lærerkrefter. Klassene er ofte omtrent dobbelt så store som i vanlige skoleklasser. Hvordan undervisningen da blir er lett å forstå. Det rolige arbeid avbrytes også av alleslags øvelser i hitlerjugend, luftvernvakter o.s.v. Ennå verre står det til med undervisningen ved universitetene. Det kan nå avlegges såkalte nødeksamener, og kravene er blitt senket katastrofalt. Etter studenteksamen kommer et års arbeidstjeneste. De mannlige studentene innkalles deretter til militærtjeneste. Bare de medisinske studentene kan bli fritatt for militærtjeneste før studiene er fullført. Mangelen på lærere er meget stor. Utdannelsestiden er ca. fem år, men den avbrytes ofte av kortere miltiærinnkalelser. Det er alment bevitnet at utdannelsen er i høy grad utilfredsstillende. Om noen år vil det bli en skrikende mangel på lærerkrefter såvel ved de høyere skolene som ved universitetene. Ettersom en altfor høy prosent av de som tjenestegjør nå tilhører de høyere årsklassene og tilveksten har vært meget liten i de siste ti år, vil forholdet forverres i flere år fremover. Dessuten er adskillige professorer avskjediget. Den frie forskningen er kvalt og både det vitenskapelige arbeidet og tilstrømningen til universitetene lider under dette.

Det har vist seg at den nye livsanskuelsen, som skulde bære oppe en ny kultur i Tyskland, ikke har greid dette. Den fornemme kultur som Tyskland med rette var stolt over, holder på å falle istykker. Det er ikke bare krigsbetinget at den vitenskapelige forskningen går mere og mere tilbake, at skolelærene ikke får noen større rekrutering, at vitenskapelige verker eller religiøs literatur mangler papir til trykning og at professorene blir uten dosenter. Årsakene ligger betydelig dypere. De nye idealer, som nasismens forkjempere har fremstillet, har ikke vist seg å være av det slaget at de har kunnet bli bærere av en ny kultur, som kunde erstatte den gamle. Vi opplever i våre dagers Tyskland en kulturkrise, som ikke betyr at en kultur erstattes med en annen, men en kulturs nedgang, der det ikke settes noe nytt isteden.

Vi kan nå vende tilbake til det spørsmål som vi innledet med: Hvor dypt har den nasistiske propagandaen trengt ned i ungdommen? Den har, i den utstrekning den søkte å bibringe det tyske folket en nye livsanskuelse eller en ny livsstil, ikke trengt dypt ned i det hele tatt. Hitlerjugend har nok store oppvisninger, marsjerer omkring i tette kolonner og synger de nye kampsangene for full hals, men den har ikke noen fast og ensartet kulturell grunn å stå på. De siste ti-årene er et vakuum. Det store spørsmålet er hva det skal bli

av denne ungdommen. Den er et ubeskrevet blad. I hvilken retning utviklingen kommer til å gå i det Tyskland som formes etter krigen, vil avhenge av hvilke krefter som kommer til å sette sit stempel på denne ungdommen og bestemme dens utvikling.

Hvis katastrofen kommer. Stalingrad og bombingene i Vest-Tyskland har revet i stykker de romantiske forestillingene om en Europeisk nyordning etter retningslinjene i Mein Kampf. Selv de som for et halvt år siden var overbeviste om en tysk seier, begynner nå å tale om hva som vil skje, når katastrofen kommer. Hånd i hånd kommer det militære sammenbruddet og sammenstyrtningen av det styret som nå har hersket i ti år, og som i disse ti år har forsøkt å omstøpe det tyske folket i en ny ånd. At disse ti år ikke er gått sporlost forbi, er åpenbart for alle. Hvis man i det hele tatt skal gjøre seg en forestilling om hva som kommer til å skje når katastrofen kommer, må man holde dette klart for seg. Nasismen har gjennomført veldige inngrep i selve det tyske folket. Hva vil dette bety for fremtidens sentraleuropa? Kommer forvirringen og ødeleggelsen til å gå videre, eller er krefter satt i bevegelse - inntil videre negative krefter - som kan bygge opp noe nytt og livsdyktig i fremtiden? Mange andre faktorer må også tas med i beregningen, f.eks. forflytningen av millioner av mennesker fra de erobrede land til Tyskland og at millionhærene har vært ved frontene i fremmede land i årevis

Hverken krigen eller nasistyret er for tiden gjenstand for noen begeistring. Dagen etter Mussolinis fall sa en brunkledd Afrikasoldat, som var hjemme på permisjon:" Gud skje lov at fascismen nå er borte! Når skal vi få oppleve noe lignende hos oss?" Samme stemning som denne replikken gir uttrykk for, fantes også i kasernene, såvel blant offiserer som mannskap. Samme stemning hersker også på mange andre hold. Det er kjent at industriens menn i lang tid har frykted den sosialiseringen som nå under dekke av krigsanstrengelsene faktisk er gjennomført, selv om dette skjer på indirekte måte i form av inngrep i produksjonen, kontroll av arbeidsprestasjonene, prisregulering og fremforalt i form av urimelig høye skatter, som bevirker at gevinsten må innleveres til staten. I universitetskretsene vokser også misnøyen. Urolighetene ved universitetet i München var langt alvorligere enn man antok til å begynne med og meget alvorligere enn utlandet fikk greie på. Både studenter og akademiske lærere ble henrettet. Selv om det ikke er forekommet urolighet ved andre universiteter, er dog innstillingen i alminnelighet negativ. Ved mobiliseringen av kvinnene til krigsindustrien utspilltes det ofte opprørende scener i de embetsverk som skulde organisere denne. Alt for mange bånd er lagt på befolkningen i de ti år som er gått, og en lengsel etter større frihet er nok ganske alminnelig. Det er en klikk som regjerer, men denne klikken har alle maktmidler i sin hånd. Organisasjonen fungerer perfekt og er konstruert med stor dyktighet. Fra blokklederne, som bare har et kvartal å overvåke, løper trådene til stadig høyere instanser. Himmlers makt er øket uavbrutt, og det var å vente at hans maktområder skulde komme til å strekke seg lenger enn til gestapo og SS divisjonene. Dette har nå skjedd. Himmler er for øyeblikket Tysklands mektigste mann - og den mest fryktede og hatede.

Såvel i industrien som i landbruket er alle menn, som ikke er uomgjengelig nødvendige, kalt under fanene. Det er en meget liten prosent unge menn som for tiden står i sivilt arbeid. Isteden er utenlandsk arbeidskraft importert, og krigsfangene er også tatt i bruk. Antallet er naturligvis vanskelig å beregne. Fra autoritativt hold opplyses det at ca. 20 millioner utlendinger befinner seg i Tyskland, derav bare i Berlin 1 million. Bevoktningen er utilfredsstillende. De som ikke tilhører partiet frykter en militær seier, for denne kommer til å medføre en ennå hardere undertrykkelse. Nasismen vil da bli gjennomført med ennå større konsekvens. De mere måteholdne lederne skyves jo allerede nå til side. Det er betegnende at Himmlers makt økes på bekostning av Görings. Bare hvis frontene bryter sammen er det noe håp om å få rystet av det nåværende styret, og dette længter man etter. Man frykter dog også nederlaget. De tyve millioner utlendinger som er slept til Tyskland, betyr en uhort fare. Deres innstilling kan man forestille seg. Det som lenge er trykket ned og ikke har fått lov til å komme opp til overflaten, kan da med ett gis fri tøyler. De har sett sine egne land herjet, og de kan fortelle om en utrolig råskap ved de fremmede soldatenes fremferd i deres hjembygd. Sivilbefolkningen frykter for det som kan komme hvis fronten bryter sammen og et alminnelig kaos inntrer. Selv om utlendingene i alminnelighet behandles forholdsvis bra, utgjør de et usikkerhetsmoment, som er ladet med hat. Dette hat er imidlertid etter sin natur av forbigående karakter. Et alvorligere spørsmål er det hvordan sentraleuropas skjebne skal formes for fremtiden. To perspektiver synes å stå åpne: En alminnelig bolsjevisering eller en gjenoppbygning på den kristne kulturens grunn.

Hvilken av disse to muligheter kommer til å inntreffe? Man spør om de russiske hærene vil få lov til å okkupere store deler av Tyskland. De to allierte maktgruppene har ikke kunnet komme til noen enighet om krigsmålene. Hvilken av de to maktgruppene kommer til å få makten i Europa, når sammenbruddet kommer? Dette er et spørsmål som bare fremtiden kan gi svar på, men nettopp den omstendigheten at man her ikke kan få noe svar gjør at soldaten i øst, som intet heller ønsker enn fred, holder ut og kommer til å holde ut til det ytterste. Et annet spørsmål er om sentraleuropa kommer til å bolsjeviseres så å si innenfra, om skuffelsen over at de høyspente forhåpningene er lagt i grus kommer til å gi seg uttrykk i en radikal omsvinning til den annen ytterlighet. Det fins også andre grunner til en slik mulighet. De millioner av arbeidere som før 1933 stemte kommunistisk, har nok anlagt den brune farven i det yttre - men noe særlig dypt har ikke den trengt ned . Vil disse i det rette øyeblikket gripe makten og forsøke å gjennomføre sin sosiale nyordning? Det er ikke sansynlig at det kommer til å skje. Det nasistiske og det kommunistiske livssyn er i bunn og grunn altfor like hverandre. Begge bygger på tvang. Hos begge er menneskeverdien forflyktiget og erstattet av dyrkelsen av den materielle makten, maskinkulturen og rasen eller klassen. Har man ikke fått nok av dette i de ti årene som er gått? Gir man seg frivillig inn i et system som i grunnen er det samme? Har ikke lengselen etter frihet vokset altfor meget under disse ti års undertrykkelse til at man frivillig skulde gå over til et system som visselig har et annet program, men som gir like liten plass for den individuelle selvbestemmelsesretten?

Spørsmålet er om det ikke i disse ti år har grodd frem noe helt nytt hos den beste delen av den tyske ungdommen. Det er ennå langt ifra modent, men det fins der som ansatser. Man har sett dyrkelsen av den moderne maskinkulturen og den materielle livsinnstillingen, som har bragt verden opp i navnløse ulykker. Det er jo et faktum at det materielle fremskrittet, beherskelsen av naturkreftene, utnyttelsen av alle naturens kilder i menneskehetens tjeneste ikke har ført til større lykke for menneskeheten. Rikdommene ble fordelt urettferdig, og endog materiell overflod ga ingen dypere tilfredsstillelse. Tysklands ungdom er, som det her er forsøkt fremstillet, i stor utstrekning et ubeskrevet blad. Den har sett altfor meget ramle sammen. Den fødtes i en tid som var uten idealer. Den fikk bare sin del av de byrder som arbeidsløsheten, den nasjonale splittelsen og de stridende ideretningene medførte. Den vokste opp uten idealer. Så kom

oppsvinget. Arbeidsløsheten forsvant. Det ble en viss velstand. Ungdommen var til å begynne med begeistret og ble henført av talen om nasjonens storhet og fremtid, om den indre enigheten, om det nye fellesskapet, om kampen for å bevare, beskytte og øke alt dette. Den ble henført og samlet også i hatet mot dem som hadde tilføyet deres fedreland skade. Den ble oppfostret til å ta hevn. Så viste det ene etter det annet seg å være illusjoner. Det smulet opp og ramlet sammen.

Denne ungdommen har fått så meget knust at den søker etter en trygg plass, men den har et overordentlig godt øre for det forløyede i den herskende moralen og det uekte i mange religiøse foreteelser. Dette innebærer at den har en mulighet for å oppdage det ekte. Spørsmålet er om det skal tillates denne "ungdommen av den gode vilje" å gjøre seg gjeldende etter krigen, om den skal få anledning til å vise sin gode vilje, eller om det igjen skal bli hatet som skal herske. Det underlige er at i våre dagers Tyskland lengter man etter katastrofen - samtidig som man naturligvis frykter den. Bare hvis det nuværende maktsystemet bryter sammen ved en katastrofe kan det bli mulig for noe nytt å vokse opp. Hvordan dette nye vil bli er det store spørsmålet, og svaret på dette spørsmålet kommer til å avgjøre Europas skjebne.

Heinrich Himmler ble utnevnt til innenriksminister den 24. august iår. Hva dette betyr vil fremgå av en skildring av mannen og hans verk. Heinrich Himmler sitter ved sitt skrivebord og myser nærsynt mot det dokumentet som skal undertegnes. Hans underskrift betyr liv og død for tusener av mennesker. Han er fornøyd. Han har nådd det målet han har strebet etter, helt fra han som skolegutt og sønn av en bayersk lærer ble ledd ut av sine kamerater fordi han forsøkte å spille betydningsfull. Han har alltid manglet charm og venner. Istedn har han skaffet seg makt. Det er ingen overdrivelse å si at Heinrich Himmler idag er Europas mest hatede og fryktede mann. Han vet det selv - og liker det. Himmler er hitlers blodhund. Da hitler søkte etter en absolutt loyal og samvittighetsløs leder til sine beskyttelsesavdelinger, SS, fant han en ideell person i Himmler, som med stor energi tok fatt på å bygge ut SS fra en garde for føreren til partiets politiske eliteorganisasjon. Det var ingen tilfeldighet at uniformen ble svart med dødningehodet. Det har alltid vært Himmlers mening at skrekk og frykt er det beste grunnlaget for makt.

Da nasistene i 1933 overtok styret i Tyskland, dannet SS partiets kjernetropper. Det var et slags partiaristokrati, i motsetning til det mere folkelige SA, en priviligert kaste, som til gjengjeld sverget blindt til føreren. Himmler fikk til oppgave å rydde opp blant nasismens motstandere. Hans SS folk gjennomførte oppgaven raskt og hensynslost ved hjelp av tortur og konsentrasjonsleirer. I 1934 ble Himmler sjef for Gestapo, og fikk på kort tid gjennomsyret dette politiske politi med samme ånd som SS. Himmlers metoder ble satt på den første prøve da han og hans SS utførte myrderiene på Rømmklikken den 30 juni 1934. Det fortelles at Himmler noen år senere, under en lunch for utenlandske gjester, var i serlig godt humør og gjerne ville underholde sine gjester. De ytret ønsket om å se noe av spesiell interesse. Himmler tok dem da med til den villaen hvor Röhm og hans venner var blitt myrdet, viste fram kulehullene i veggene og skildret hvordan det hele hadde gått for seg. Gjestene ble kvalme av forestillingen, men Himmler var i sittesS. Denne historie gir et godt billede av Himmler.

I 1936 ble alt tysk politi lagt inn under Himmlers ledelse. To år senere innlemmet han partiets politiske etterretningstjeneste i sikkerhetspolitiet. Sammen med det uniformerte ordenspolitiet fikk det hele et langt og omstendelig navn, og det er denne samlede organisasjon som populært kalles Gestapo. Det lange omstendelige navnet kan leses på døren på Victoria Terrasse. Himmler hadde nå organisert et politi og undertrykkelsesapparat, hvis like verden ikke hadde sett. Foruten politiet hadde han under sin kommando Waffen SS, en glimrende utrustet partihær i hæren. Den var skapt av hitler for å sikre seg mot overraskelse fra Wehrmacht og mot ethvert 1918. Den politiske SS organisasjon Allgemeine SS vokste samtidig i styrke og innflytelse og behersket i stadig større utstrekning statslivet i Tyskland. SS var arnestedet for den mest beksvarte nasistiske mystisisme. Her skulde det germanske blod dyrkes i renkultur. Medlemmene måtte vise arisk avstamning i flere slektledd. I dette miljø hadde ideene om herrefolket og det germanske storrum sine mest fanatiske tilhengere, og her nøyde man seg ikke med å dyrke teori. Himmlers Gestapo og SS gjorde den praktiske gjennomføringen av hitlers idear mulig. Hele Himmlers arbeid har i virkeligheten siktet på dette målet, etter at Tyskland ble politisk nasifisert. Med tysk grundighet og utpreget virkelighetssans traff han de nødvendige forberedelser for å organisere det nye storgermanske rike. Selv om rasebeslektede folk - som f.eks. det norske - ikke skulde vise noen lyst til samarbeid, så var ikke det noen hindring. Egensindigheten hos de beslektede folk kan gjøre strengere forholdsregler nødvendig enn de som anvendes overfor rasefremmede folk , sa engang dr. Best, den kjente gestapofigur i Danmark.

3 års erfaring har lært oss at dette ikke er tomme ord. Gestapo og SS er spesialutdannet for å vende germanske broderfolk av med egensindigheten. I Norge var SS blant de første styrker som kom til landet. Det var de såkalte Todenkopfabteilungen av Waffen SS med dødningehodet i luen og SS runen på kraven. De så ut akkurat som vi hadde tenkt oss nasistenes blodbikjer, rå og frastøtende. Senere har mange nordmenn stiftet bekjentskap med Himmlers spesielle kjelebarn, Gestapo. I mai 1941 ble det dannet en egen avdeling av Waffen SS med Judas Lie som fører. Himmler kom selv til Oslo og ble hyldet i nasipressen som en av tidens store kulturpersonligheter. Nå er han også høyeste sjef for det norske politiet. Han står bak og er ansvarlig for terroren her i landet.

" Vi hersker ikke med militær men med kortregister", pleier Himmler å si. Han har studert organisasjon og terror rent vitenskapelig og med virkelig vitenskapelig lidenskap. "Himmler er den praktisk arbeidende revolusjonær", skriver Rauschning. "Istedenfor å tale organiserer han revolusjonære kadrer, danner terroristgrupper og anvender i politisk hensikt de samme metoder som brukes i den internasjonale forbryterverden". Idet han foraktet maktens skinn har han bygget opp til eget bruk det farligste maktapparat som man kan tenke seg, og han er herre over liv og død fra Nordkap til Balkan. Mere enn noen annen er Himmler legemliggjørelsen av krigsforbryterne. Han er roten og opphavet til terroren i de hårdtatte land. På de alliertes liste står han som en av de aller første ved siden av hitler selv. Hvis noen har grunn til å frykte nederlaget og til å holde det hele sammen med et fortvilet grep sålenge det overhodet lar seg gjøre, så er det han.

Her er vi da ved sakens kjerne : At Himmler er utnevnt til innenriksminister betyr at nasipartiet søker beskyttelse bak sine siste maktforskanseninger. Alt annet svikter, krigslykken i øst og vest og syd, den popularitet som hitler kunde bygge på i lykkens dager, folkets og sansynligvis også hærens tillit. hitlers vanlige demagogiske midler strekker ikke til lenger. Man kan jo bare forsøke å tenke seg virkningen, hvis der Führer skulde få den ide å foreta en agitasjonsreise til de bombeherjede strøkene i vest eller blant evakuerings-

~~områdenes befolkning. Ikke engang Goebbels' regikunster eller alle Himmlers forsiktighetsforholdsregler vilde da forhindre de mest~~ skjærende dissonanser og avslære litt av den virkelige stemningen i Tyskland.

Schweiziske aviser, som tidligere har vist seg meget pålitelige når det gjelder informasjoner om de indre forhold i Tyskland, hevder at de fryktelige bombingene ikke bare har fremkalt desorganisasjon, men også en sterk opposisjonsstrøm, som i enkelte deler av Tyskland har utviklet seg til åpen motstand. Konsentreringen av all makt i Gestaposjefens hånd betyr således en klar erkjennelse av at ikke engang de meget vidtgående forholdsregler som styret hittil har gjort for å sikre sin eksistens, er tilstrekkelige under de nåværende forhold. hitlers navn og person har mistet sin tryllekraft. Han betraktes ikke lenger som en talisman som bringer lykke, snarere som dens motsetning. Hittil har nasistyret hersket med en blanding av propaganda, lempe og vold, omtrent like meget av hvert. Propagandaen har mistet sin makt over sinnene for lenge siden, lempe blir det mindre og mindre bruk for ettersom oppløsningen går fram på hjemmefronten. Så blir vold det siste middel som må taes i bruk for å holde hjemmefronten sammen og tvinge fram de ytterste krigsanstrengelsene. Makten glir dermed nesten automatisk og selvfølgelig over i hendene på den mann som kontrollerer og behersker dette voldsapparatet.

Himmler står ikke uforberedt den dag den fysiske vold blir avgjørende for Tysklands indre samhold. Det er en eventualitet som han har forutsett, og som han har truffet sine forberedelser til for lenge siden i samarbeid med hitler. Som et ledd i det tredje rikets krigsforberedelser ble det også satt opp en omfattende plan for å sikre den indre fronten. Tross alt stolte ikke hitler, og ennå mindre Himmler, på den grenseløse beundring og kjærlighet som hitler ifølge propagandaen var omfattet med av hele den del av det tyske folket som ikke allerede satt i konsentrasjonsleir.

Det som hadde størst betydning var dog den temmelig eksempelløse forholdsregel som man tok da man organiserte en særskilt arme av ubegrenset størrelse, den såkalte Waffen SS. Det var det gamle Gestapo og partiets elite av hensyhsløse og pålitelige fanatikere. Den står som den regulære arme under hitlers overbefal, men Waffen SS har sine egne kasemer, sine egne ekserserplasser og en utdannelse som skiller seg fra den regulære armes ved at den omfatter også spesiell trening i borgerkrigsmetoder. En av Himmlers teser, som han har omsatt i praksis, er at en revolusjon hverken vinnes eller sikres ved masserevolter, propaganda eller militærkupp, men ved spesialutdannede veltrenede revolusjonære styrker. Medlemmene av disse styrker må ennvidere bringes i den stilling at deres interesser er uadskillelig bundet til det styret som de tjener. Himmlers kynisk realistiske livsoppfatning erkjenner neppe at ideelle motiver er tilstrekkelig til å skape denne egenskapen i liv og død, Følgelig opptok han gjerne i sin arme også personer som hadde forbrutt seg mot nasismens lover eller sivillovene, hvis de bare hadde den rette hensynslosheten.

Himmlers privatarme har svulmet opp i de siste årene. Kravene til mannskapene måtte vel senkes noe, men SS offiserene er fremdeles utvalgt partielite. ~~Waffen SS har tildels vært satt sinn ved fronten, og mange medlemmer er falt i øst,~~ men den har fremdeles betydelige kadrer. Hos eliten av SS går den gamle frikorpsmentaliteten fra tiden etter forrige verdenskrig igjen. Den er bundet til hitler med personlig ed. Enhver i dette korps vet hvilken skjebne som venter ham, hvis nasismen slås ned. Det er en virkelig dødsbataljon, som har brent alle broer bak seg. Den kommer også til å slåss på den indre fronten med den største brutalitet og hensynsloshet. Himmlerer en mann med en hensynslos radikal nasistisk innstilling. Han kommer ikke til å sky noe middel for å forebygge og kvele opprørstendenser.

Det tredje rikets desperados slutter tettere sammen. Historien fra 1918 skal ikke gjentas. Men et skjerpet terrorstyre kan neppe bevirke mere enn at katastrofen utsettes. Mot de krefter som nasismen og krigen har manet fram, kommer en dag selv Himmler til å stå makteslos.

Mot bakgrunn av denne skildring av Tyskland av idag er det naturlig tilslutt å skrive noen ord om det aldrig hvilende spørsmålet: befinner vi oss nå i den annen verdenskrigs 1918? Det er en av den nasistiske trosbekjennelsens hovedartikler at det hverken var Østerrikes sammen brudd eller nedgangen i Tysklands egen motstandskraft, som voldte katastrofen i 1918. Det var fiendens bedrageri og ledelsens udyktighet. Denne gangen har Tyskland ifølge den nasistiske tro den ledelsen, som det manglet i 1918. Som det meste av den nasis iske propagandaen er fremstillingen av begivenheten i 1918 en blanding av brøkdeler av sannheter, forvrengninger og falske sluttninger. Tyskland var i 1918 militært beseiret. Ludendorff bedømte stillingen på Vestfronten som håplos og reiste rene nødsskriket om våpenhvile. Tysklands indre motstandskraft var også brutt. Formodentlig hadde Tyskland kunnet fortsette en håplos kamp ennå en tid, men denne kampens eneste resultat for Tysklands vedkommende hadde blitt mere blodutgytelse.

Det var i 1918. Den nasistiske propagandane av 1943 har vanskelig for å slippe sammenligningen med 1918. Dette tyder på at stillingen begynner å ligne. Derom kan man ikke domme med sikkerhet. Man gjør kloke e i å regne med at Tyskland har større krefter igjen nå enn i 1918. Derimot er ikke iherdigheten i den tyske motstanden på alle fronter noe sikkert vitnesbyrd om tilstanden. Ennå høsten 1918 ble det kjempet tappert i de tyske linjene, og man så ikke ute i verden noen tydelige tegn på den opplosningen som , ifølge Ludendorffs vitnesbyrd, tæret så sterkt på de tyske armeer.

Engang karakteriserte Churchill stillingen slik, at man hadde nådd ikke begynnelsen til slutten, men slutten på begynnelsen. Idag er det sikkert ikke uberettiget å tale om begynnelsen til slutten, men - avslutningen kan bli lang og bitter. Hvis man vil unngå skuffelser vugger man seg ikke inn i forhåpninger om fred imorgen - ikke engang i år. Det er mulig at Tyskland har nådd fram til denne krigs 1918, men denne gangen synes det å være besluttet på å la spillet fortsette ut over den grensen hvor det har mistet enhver mening.

vvv vVv vvv